

Musik B

1. Fagets rolle

Musikfagets rolle er at skabe sammenhæng mellem: musikalsk praksis og teoretisk forståelse, musikalsk fortid og nutid, lokale og globale udtryksformer, samt musikalsk stil og originalitet. Musikfaget er igennem den kreative, innovative proces og musikalske udfoldelse både identitetsudviklende og kultur skabende, og faget udfordrer og udvikler elevernes musikalske univers. Faget udvikler elevernes evne til: samarbejde, disciplin, lysten til at performe og til at se nye muligheder. Igennem den skabende proces og musikalske udfoldelse spiller musikfaget en væsentlig rolle for uddannelsesmiljøet.

Musik er en universel, kulturel udtryksform. Den er struktureret lyd, organiseret af mennesker og betydningsbærende. Denne definition åbner for en beskæftigelse på undervisningsniveau – musik som et gymnasiefag - idet musikken kan gøres til genstand for analyse i relation til naturvidenskabelige, humanistiske og samfundsvidenskabelige tilgange, samt til fremførelse som resultat af en performativ proces. Men faget kan også i sin egen faglighed vise flerfaglige perspektiver. Musikfaget er baseret på, at eleverne opnår en samlet forståelse af fagets discipliner: de musikteoretiske, de udøvende, de æstetiske, de historiske, de samfundsmæssige. Særkendet for musik som kunstnerisk fag er, at studiekompetencen opnås i forståelsen af samspillet mellem det udøvende og det teoretiske.

Musikfaget balancerer mellem et liv som alment gymnasiefag og som kunsthøgskolefag. Faget indgår på lige fod med den øvrige fagrække, og dog har det i sin dagligdag og ved eksamen nogle egenskaber, som adskiller det fra andre fag. Faget indgår i skolens synlige liv mere aktivt end mange andre fag, og elevernes musikbeskæftigelse i timerne afstedkommer med jævne mellemrum fremførelser for resten af skolen i forskellige sammenhænge - koncertbegivenheder, morgensamlinger, musicals m.m.

Musikfaget i gymnasiet består grundlæggende af en praktisk (musikudøvelse) og en teoretisk (musikkundskab) side, som til stadighed supplerer hinanden. Læreplanen er opbygget omkring disse to grundstøttesten i faget både med hensyn til den daglige beskæftigelse med kernestoffet og det supplerende stof.

2. Fagets formål

Viden og færdigheder

Eleverne skal have faglige redskaber i form af viden og færdigheder, så de kan udtrykke sig om og i musik og så de har forudsætninger for at beskæftige sig med musik som lyttere og som udøvende.

Beskæftigelsen med musikken i en gymnasiefaglig sammenhæng indebærer analyse, fortolkning, diskussion og erkendelse set i et musikalsk og almindendannende perspektiv, men også anvisninger på og oplæring i generelle studiekompetencer, som kan anvendes bredt i den gymnasiale uddannelse og senere hen.

Lærings- og arbejdskompetencer

Eleverne skal, i et perspektiv, der omfatter fortsat musikalsk udvikling, kunne arbejde med analyser af musik og musikrelaterede forhold og arbejde med musikalske parametre, musiklære, hørelære og musikteori. I tilknytning hertil skal eleverne have musikalsk kunnen og musikalsk bevidsthed.

I musikkundskab skal eleverne anvende fagets redskaber og terminologi på såvel deres egen musik som musik, de ikke af sig selv ville stifte bekendtskab med. Undervisningen skal således kvalificere elevernes musikfaglige viden, udvide deres musikalske horisont, se musik i et flerfagligt perspektiv, samt give dem it-færdigheder inden for musik.

Læreplanen angiver en række hovedområder for musikbeskæftigelsen og inddrager kunstmusik og populærmusik, grønlandsk og udenlandsk musik, gammel og ny musik. Erkendelse og forståelse af musikkens form og indhold kan etableres på mange planer og med forskelligt udgangspunkt.

Personlige og sociale kompetencer

I arbejdet med musikkundskab og musikudøvelse skal eleverne have kompetencer som: ansvarlighed, disciplin, selvstændighed, fokusering, samarbejde og disponering af længere arbejdsforløb.

I musikudøvelse er det hensigten, at eleverne skal videreudvikle deres instrumentale og vokale færdigheder og desuden arbejde med det musikalske udtryk solistisk og i gruppe.

Kulturelle og samfundsmæssige kompetencer

Eleverne skal kunne inddrage historiske, samfundsmæssige og kulturelle perspektiver i musikfaglige sammenhænge og herved skabe en del af grundlaget for deres selv- og omverdensforståelse.

3. Læringsmål og indhold

3.1. Læringsmål

Musikkundskab (-teori og -historie)

Eleverne skal kunne:

- a) anvende musikfagets metoder, teori og terminologi i analyse af vestlig og grønlandsk kunst-, populær- og folkemusik samt ikke-vestlig musik*
- b) anlægge synsvinkler af historisk, samfundsmæssig, kulturel, genre- og stilmæssig art på det musikalske stof*
- c) demonstrere kendskab til musikalsk notation*
- d) udtrykke sig skriftligt om musik og musikalske forløb*
- e) indgå i og redegøre for mindst to musikemner og et musik-medieprojekt*
- f) opsøge, bearbejde og anvende fagrelevant kildemateriale fra trykte og virtuelle medier.*

Musikudøvelse (sang og sammenspil)

Eleverne skal kunne:

- a) inden for et grønlandsk og et internationalt repertoire synge og spille en- og flerstemmige sange og satser og demonstrere musikalsk udtryksfærdighed
- b) anvende hørelære i forbindelse med sang og spil
- c) samarbejde om indstudering og fremførelse af et musikalsk arrangement for et publikum
- d) opstille og klargøre det anvendte instrumentarium samt betjene det relevante lydudstyr med henblik på afvikling af en koncert

Musikkundskab (-teori og -historie)

På C-niveau er målet, at eleverne opnår et elementært kendskab til forskellige genrer og stilarter samt forstår, hvilken tradition, kultur og tid, de er en del af, og at de kan videreformidle dette kendskab og denne forståelse ved anvendelse grundlæggende begreber og metoder fra musiklære, hørelære og musikteori. Denne identifikation og forståelse skal på B-niveau føre til yderligere kvalificering ved anvendelse af fagets *metoder, teori og terminologi* i en analysesammenhæng.

Det er ikke nok at beskæftige sig med musikkens interne relationer (form, harmonik, melodik m.v.), men der skal også anlægges ”synsvinkler af historisk, samfundsmæssig, kulturel og genre- og stil-mæssig art”. Til det brug skal eleverne *demonstrere kendskab til musikalsk notation*, dvs. at eleverne skal kunne genkende og anvende nodeskrivning i g- og f-nøgle og aflæse becifringsnotation. Det er ikke et krav om, at man på B-niveau skal læse store komplicerede partiturer, men eleverne må kunne aflæse et partitur på minimum to systemer svarende til en klavernode.

Læreplanens mål på B-niveau nås bl.a. ved at eleverne arbejder analytisk og perspektiverende – kernefagligt såvel som flerfagligt - inden for *mindst to musikemner og et musik-medieprojekt*. I arbejdet med de to musikemner er målet desuden, at de skal kunne opsøge og anvende *fagrelevante kildemateriale fra trykte og virtuelle medier*.

I *musik-medieprojektet* er det hensigten, at eleverne dels skal opnå en erkendelse af, at fagets søjler (kundskab og udøvelse) supplerer og kompletterer hinanden, dels at de i dette arbejde anvender it som arbejds- og/eller fremlæggelsesmedium i en bred betydning.

Musikudøvelse (sang og sammenspil)

Efter et B-niveau i musik bør eleven på en tilfredsstillende måde kunne udfylde en plads i en solistisk besat sammenspilsgruppe på max 8 personer, men kan også vælge at optræde med en soloopgave – vokal eller instrumental. For at løse denne opgave tilfredsstillende stilles der tre overordnede krav til eleven:

- 1) En rimelig beherskelse af stemme eller instrument.
- 2) Eleven bør demonstrere lydhørhed over for de gruppens øvrige medlemmer ved at kende og udfylde den rolle eleven har fået tildelt i sammenspilsgruppen.
- 3) Eleven bør demonstrere musikalitet gennem en personlig udformning af sin instrumentale eller vokale ”stemme”.

3.2. Kernestof

–Kernestoffet er følgende:

I musikkundskab (-teori og -historie)

- a) *satser og numre fra grønlandsk musik, vestlig kunst- og populærmusik, herunder folkemusik og ikke-vestlig musik*
- b) *musikhistorie og musikkultur*
- c) *mindst to musikemner og et musik-medieprojekt*
- d) *musikalske parametre, musiklære, hørelære og musikteori*
- e) *skriftlig og mundtlig musikalsk analyse*
- f) *medier og musikteknologi*
- g) *litteratur med relation til den udvalgte musik*

I musikudøvelse (sang og sammenspil)

- a) *musikalske kreative processer med brug af krop, stemme og et bredt spektrum af instrumenter*
- b) *et varieret udvalg af enstemmige sange fra ind- og udland*
- c) *et varieret udvalg af flerstemmige vokal- og/eller instrumentalsatser fra ind- og udland*
- d) *grundlæggende stemmedannelse og basal teknik på rytme-, bas- og akkordinstrumenter*
- e) *indstudering og fremførelse af musikstykker, solistisk og i gruppe.*

Som det fremgår af læreplanerne på C- og B-niveau er kernestoffet stort set det samme, men tilgangen skal være forskellig. Derved bliver mål- og kompetenceopfyldelsen også forskellig. Det er en overordnet logik i den faglige progression med GU-reformen 2012, at de forskellige niveauer er en delmængde af hinanden. Derved er det ikke et krav i musik, at undervisningen på B- niveau igen skal beskæftige sig med samtlige hovedområder fra C-niveauet, men når man vælger sig ind på emner fra kernestofområdet, er det forventeligt, at kernestofbeskæftigelsen fra et lavere niveau kan medinddrages, og at undervisningen og vidensniveauet kvalificeres yderligere i lærerens og elevernes bevidsthed.

Da læreplanen flere gange og på alle niveauer omtaler begreber som musikalske parametre, musiklære, hørelære og musikteori skal indholdet af disse hermed præsenteres.

- **Musikalske parametre:** omfatter en typologisering af musikkens bestanddele i det musikalske udtryk dvs. tonehøjde (melodi), samklang (harmoni), varighed (rytme, tid, tempo), styrke (dynamik, volumen), klang (sound, timbre), struktur (form), stil (genre)
- **Musiklære:** nodelære, rytmelære, instrumentlære, akkordlære, formlære, melodilære, tone-arter/kvintcirklen, fagterminologi
- **Anvendt hørelære:** den udførte del af musiklæren og træning heri

- **Musikteori:** skriftlig musikteori indeholder arrangement og musikvidenskabelig teori (fx stilanalyse, fænomenologi, betydningsdannelse, psykologisk analyse, musiksociologi og musiketnografi)

Satser og numre fra grønlandsk musik, vestlig kunst- og populærmusik, herunder folkemusik og ikke-vestlig musik

Kernestoffet er – som overordnet begreb – den vestlige kunst- og populærmusik. Grønlandsk musik er særligt nævnt. Hertil kommer musik fra ikke-vestlige musikkulturer. Hvad områderne i kernestoffet indeholder præciseres i det følgende.

Vestlig og grønlandsk kunstmusik gennem tiderne

Stoffet er omfattende og udgør den klassiske, europæiske musik fra den tidlige enstemmige sang over barok, klassik, romantik og 1900-tallets modernisme til vor tids kompositionsmusik. Den grønlandske kunstmusik tager hovedsageligt udgangspunkt i kirkemusikalske traditioner.

Vestlig populærmusik gennem tiderne

Populærmusikken har sin rod i en anglo-amerikansk tradition, der omfatter såvel afroamerikanske, folkelige musikformer (worksongs, blues, gospel, jazz, soul, funk, hip hop), såvel som vestlige, folkelige musikformer (operette, musical, minstrel shows, Tin Pan Alley, hillbilly, country and western, rock 'n' roll, pop). Selv om den store globale fusion finder sted med ungdomsoprøret i 1960'erne, så vil en beskæftigelse med nutidens populærmusikgenrer kunne bringe eleverne til en perspektivering af deres egen musikinteresse i forhold til de musikalske rødder. Imellem og inden for vestlig kunst- og populærmusik finder crossover sted, som ikke rummes inden for de sædvanlige kategoriseringer.

Den grønlandske populærmusik spænder fra vaigat-musik, beatmusik, den politiske rock-musik fra 1970'erne og den nyere mere kommercielt betonedede musik.

Grønlandsk musik

Området dækker kunst- og populærmusik samt folkemusik gennem tiderne. Meget af det er indspillet, genudgivet og samlet i antologier. Når læreplanen særligt nævner grønlandsk musik er det bl.a. fordi dele af den grønlandske musik er under pres af især amerikansk og engelsk musik, som medierne bringer døgnet rundt. Eleverne kender nok en del til grønlandsk pop- og rockmusik fra nyeste tid, men deres kendskab til fx trommesang, traditionel kirkesang og vaigat-musik er begrænset. Det hører med til den musikalske almendannelse også at stifte bekendtskab med grønlandske komponister og musikere, historiske som nutidige, samt forstå hvilke musikalske traditioner og miljøer de udspringer af.

Folkemusik

Folkemusik, eller ”traditionel musik”, er produkt af en musikalsk tradition, der bygger på en gehørsmæssig overlevering. Folkemusikken har historisk set været de upriviligerede ”almindelige” menneskers musik. Førhen har den grønlandske trommesang været tæt knyttet til en brugssammenhæng i hverdagssituationer og til fest, til religiøse sammenhænge, for at skabe fællesskabsfølelse eller til at udtrykke en persons eller en gruppes følelser. Den grønlandske

folkemusik – kalattuut – er en levende musik med en lang tradition. I undervisningen vil det være oplagt at forsøge at skabe kontakt til lokale traditionsbærere af hhv. trommesang og kalattuut. Inddragelse af folkemusikken kan således være et element i gennemgangen af anden musik som baggrundsmateriale, såvel som det kan være en selvstændig beskæftigelse med området. Det er vigtigt at den gennemgåede musik sættes i relation til andre kulturers folkemusikalske traditioner.

Ikke-vestlig musik

Musik er en universelt forekommende kulturel udtryksform, ikke et universelt sprog. Det fælles er at musik er struktureret lyd, organiseret af mennesker og betydningsbærende, men løsningerne er forskellige. Den musikalske verden er igennem de sidste 10 år vokset betydeligt i udbredelse og tilgængelighed. Verdensmusikken lanceres globalt på de store kommercielle, mediebarne TV-stationer. Samtidig har betydelige populationsbevægelser bragt ikke-vestlig musik tættere på, dels via indvandring, dels fordi mange rejser mere og oplever musikalske traditioner i fx Cuba, Afrika, Indien, Bali, Tyrkiet og Vietnam. Det er tanken at eleverne bør møde musik fra ikke-europæiske musikkulturer og sætte den i forhold til deres egen musikinteresse og –kultur, så deres forståelse af omverdens musikalske udtryk øges med henblik på respekt for andre kulturelle udtryksformer. På B-niveau fordres tillige studier af forskellige musikalske begreber (skala, tonalitet, puls/rytme, rytmemønstre, sammenspilsformer, tid, klang, struktur, instrumenter, instrumentation, form, æstetik, symbolik og kontekst) og hvordan de tager form rundt om i verden.

musikalske parametre, musyklære, hørelære og musikteori

Musikbeskæftigelsen skal være mere ”kvalificeret” end på C-niveau, hvor tilgangen mere er tænkt som en ”ear-opener”. De musikalske parametre, musyklære og hørelære og musikteori er derfor en væsentlig del af kernestoffet på B-niveau. Målet er at *kvalificere* analysen, og det vil sige, at alle de faglige parametre skal i spil ved analyserne og musikteorien skal dokumenteres med noder og teoretiske forklaringer. Hørelære har fået en fornyet placering som en prominent disciplin. Her tænkes naturligvis på de helt grundlæggende solfège-discipliner som fx rytme- og intervaltræning, men det er nok især den anvendte hørelære, der skal tænkes på. Det vil sige træningen i at anvende øret i forbindelse med fagets øvrige arbejde som støttedisciplin.

Medier og musikteknologi

Med medier forstås først og fremmest de elektroniske medier som tv, radio, film, CD og plader. Med musikteknologi tænkes på computeren som musikmaskine, som lydoptager og redigeringsværktøj og på studieudstyr som mixere, rumklangsmaskiner, equalizer osv. Medier og musikteknologi inddrages i musikprojektet og evt. i musikemnerne.

Litteratur med relation til den udvalgte musik

Er først og fremmest faglitteratur fra leksika, fagbøger, bibliotekernes vidensportaler (fx wikipedia.com) og internetopslag. Dertil kommer artikler fra aviser og blade som koncertanmeldelser, læserbreve, kronikker m.v. og der tænkes endvidere på skønlitterære kilder. Film og TV bør ligeledes inddrages.

Musikudøvelse

I musikudøvelse slår læreplanen fast, at det er hele mennesket, der er i spil. Krop, stemme og instrumenter indgår. Det betyder ikke, at alle skal lære at spille en hel masse instrumenter, men at det

er ønskeligt, at man lærer musikken at kende fra så mange vinkler som muligt – som sangsolist, som korist, som percussionist, bassist, etc. etc. Med grundlæggende stemmedannelse forstås, at der arbejdes med vejtrækning, intonation, klang, frasering, stilkendskab og udtryk.

Basal teknik på rytme-, bas og akkordinstrumenter vil sige, at eleven prøver helt enkle trommefigurer, prøver at spille en enkel baslinie og prøver helt enkle akkompagnementsfigurer på guitar eller klaver.

Det er lærerens opgave at sammensætte et repertoire af enstemmige sange, så eleverne stifter bekendtskab med både den grønlandske sangskat - nye som ældre sange, viser og salmer - samt udenlandske sange inden for både den rytmiske musik, den klassiske musik og folkemusikken. Ligeledes bør holdet arbejde med flerstemmighed inden for et bredt repertoire af hjemlige og udenlandske satser med eller uden instrumentalt akkompagnement.

Eleverne skal i gruppe eller alene indstudere mindst to numre, som skal fremføres for et publikum, holdet, hele skolen eller ved en offentlig koncert.

3.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde læringsmålene alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof udvælges, så det perspektiverer kernestoffet ved hjælp af bl.a. teknologiske, mediemæssige, kulturelle, samfundsmæssige samt psykologiske aspekter.

Når det i læreplanen angives, at det ikke er tilstrækkeligt at beskæftige sig med fagets kernestof, men at kernestoffet også skal *perspektiveres ved hjælp af bl.a. teknologiske, mediemæssige, kulturelle, samfundsmæssige samt psykologiske aspekter*, betyder det i musikfaget, at en gammel pædagogisk-faglig praksis i faget nu får en forpligtende formulering. Dette forhold er indskrevet i fagets identitet, og de fleste af fagets lærebøger og musikhistoriske fremstillinger har allerede dette perspektiv beskrevet som en naturlig del af ”studiet”, hvad enten det gælder den klassiske musik, det populærmusikalske område eller den ikke-vestlige musik.

Perspektiverne er mange og skal forbinde det interne med det eksterne, det aktuelle med det historiske, det nationale med det globale osv. Det supplerende stof skal problematisere, stille spørgsmål, perspektivere og evt. skabe sammenhænge for eleverne. Det er samtidig beskæftigelsen med det supplerende stof, der kan medtænke en lang række af uddannelsens øvrige fag.

4. Undervisningens tilrettelæggelse

4.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tage udgangspunkt i elevernes faglige niveau, viden og kulturelle baggrund. Læreren skal ved opstarten af et nyt forløb ved undervisningens begyndelse tage udgangspunkt i elevernes faglige forudsætninger og niveau. Dette betyder i praksis, at læreren ikke skal tilrettelægge undervisningen på et for højt fagligt niveau i forhold til eleverne eller ud fra antagelser om et fagligt niveau hos eleverne, som læreren evt. kender fra andre gymnasier, fx fra gymnasier i Danmark. Læreren skal altså først danne sig et indtryk af klassens elever og deres faglige styrker og svagheder og derefter tilrettelægge det faglige niveau i undervisningen. Det skal her påpeges, at dette gør sig gældende ved undervisningens begyndelse, ved undervisningens afslutning før eksamen skal eleverne selvfølgelig opfylde de eksplicite krav i fagets læringsmål.

Ligeledes skal læreren være bevidst om at den enkelte klasse meget sjældent har en fællesnævner for fagligt niveau, især ikke ved undervisningens begyndelse ved skoleårets start. Problemet med fagligt og niveaumæssigt set uhomogene klasser, kan løse ved at inddrage undervisnings-differentiering i undervisningen (evt. dybdedifferentiering i gruppearbejdet, hvor de stærke elever får mere komplekse materialer eller mere stof, end de svage og breddedifferentiering i klasseundervisningen, hvor de svage elever fra læreren får gentaget de faglige pointer en ekstra gang).

Se endvidere om kulturbaseret undervisning, læringsdialog og elevernes interesser og ønsker i det nedenstående.

Undervisningen tilrettelægges, så den i videst muligt omfang har karakter af en læringsdialog mellem lærer og elever.

Undervisning må aldrig blive envejskommunikation. Begrebet ”læringsdialog” indgår i en undervisningsform, hvor læreren indgår i en ligeværdig dialog og debat med eleverne og tage elevernes svar og holdninger alvorligt, samtidig med at denne udfordrer deres vante forestillinger for at skabe refleksion og indsigt hos eleverne. En læringsdialogen kan også tage form af ”modellering”, hvor læreren, som ”kognitiv rollemodel ” forsøger at anskueliggøre en faglig tankemåde eller begrebsdannelse. Dette kan fx gøres ved at læreren stiller faglige spørgsmål i en systematisk og taxonomisk rækkefølge for at demonstrer en faglig argumentationsopbygning for eleverne, så eleverne selv opnår evnen til analytisk og refleksiv tænkning. En læringsdialog kan også være en faglig samtale, hvor læreren ved hjælp af åbne men bevidst valgte spørgsmål forsøger at lade eleverne sætte tanker og ord på deres egne erfaringer og ubevidste viden, ligesom faglige diskussioner imellem eleverne indbyrdes selvfølgelig også er læringsdialoger. Læringsdialogen kan også indgå i en anden form for ”modellering”, adfærdsmodellering, hvor læreren i praksis og igennem sin egen fremfærd i klassen demonstrer hvorledes han eller hun ønsker eleverne skal agere, således at de kan blive tolerante, fordomsfri men kritisk tænkende menneske, der kan deltage i samfundets demokratiske processer og dets øvrige interkulturelle sammenhænge. Grundlæggende set kan ”læringsdialogen” kun trives i et trygt og inspirerende studiemiljø, præget af respekt og tolerance for klassens gymnasiale subkultur og den enkeltes kulturelle og sociale baggrund.

Undervisningen tilrettelægges, så der veksles mellem forskellige undervisningsformer

Variation i arbejdsformerne er et ufravigeligt krav til god undervisning. At ”alle elever ikke lærer ens” er en veldokumenteret antagelse i den pædagogiske forskning. Dette betyder også at kun en vekslende organisering af arbejdsformerne i undervisningen gør det muligt at tilgodese elevernes forskellige læringsstile. Valget af arbejdsformer skal derfor bygge på principper om variation og progression i alle henseender, således at man opnår en vekslende organisering, herunder klasseundervisning, individuelt arbejde, par- og gruppearbejde

Undervisningen skal endvidere tilrettelægges, så eleverne gradvist trænes i mere selvstændige arbejdsformer: Fra lærerstyring og klasseundervisning til en højere grad af elevstyring både med hensyn til tilegnelse og formidling af stoffet. Eksempel på en elevstyret organisering kan fx være projektlignende arbejdsformer, hvor eleverne i en kortere eller længerevarende periode individuelt eller i grupper er ansvarlige for afgrænsning af en problemstilling, supplerende informationssøgning og formidling af stoffet til klassen. Sidstnævnte er et eksempel på den ønskede progression i undervisningen, hvor det studieforbereende aspekt styrkes.

Undervisningen tilrettelægges, så elevernes interesser og behov tilgodeses, så eleverne får mulighed for at opleve faget som spændende, relevant og vedkommende.

Formuleringen tager udgangspunkt i det didaktiske spændingsfelt mellem fagets eksplicite læringsmål og kernefaglighed på den ene side og elevernes ønsker og interesser på den anden side. Opfyldelsen af fagets faglige mål er selvfølgelig et ufravigeligt krav til undervisningen, men dette må ikke betyde, at eleverne udelukkes for elevindflydelse på emnevalg, materialevalg og arbejdsformer, så der opstår en naturlig vekselvirkning mellem faglighed og elevernes ønsker og interesser. På denne måde styrkes grundlaget for elevernes faglige udvikling samtidigt med, at man bruger elevernes kendte erfaringsverden som udgangspunkt for genereringen af ny viden og erfaring, således at faget opleves som spændende, relevant og vedkommende for eleverne.

Undervisningen tilrettelægges, så der både er faglig progression i de enkelte forløb og temaer såvel som progression i udvikling af fagsprog og terminologi, så eleven gradvist opøves i mere selvstændige arbejdsformer og kompleks tænkning

Læring kan opfattes som en progressiv og akkumulativ læringsproces, hvor det enkelte faglige begreb i undervisningen bygges ovenpå det foregående og danner en form for syntese med dette, hvorved der opstår en akkumuleret begrebsdannelse hos eleven. Dette betyder derfor, at undervisningen skal tilrettelægges med både en gradvis taksonomisk progression i de enkelte forløb og temaer såvel som med en systematisk og logisk progression i udvikling af terminologi og fagsprog, ikke mindst af hensyn til svage elever, eller elever, der har undervisningssproget, som et andetsprog. Dette betyder altså, at man bør undgå den værste ad hoc-undervisning, hvor fagbegreber og termer flyver rundt i klassen i flæng. Det er ofte den langsomme men tydelige, systematiske og faglogiske rækkefølge i præsentationen af terminologi og fagsprog, der gør det muligt for de svage eller sprogligt svagtstillede elever, at forstå selv avancerede og komplekse fagbegreber.

Undervisningen tilrettelægges, så der i videst muligt omfang perspektiveres til det omgivende samfund.

Formuleringen har baggrund i tanker om kulturbaseret undervisning, der i al sin enkelthed betyder, at undervisningen tager sit udgangspunkt i den sociale og samfundsmæssige kontekst, hvori læringen foregår og eleven befinder sig. Dette betyder i praksis, at læreren i sin undervisning i så høj grad som muligt inddrager elevernes forudsætninger og sociale og kulturelle baggrund, og perspektiverer sin undervisning til denne (kontekstualisering), så undervisningen opleves som relevant for eleverne. På denne måde styrkes grundlaget for elevernes faglige udvikling samtidigt med, at man bruger elevernes kendte erfaringsverden som udgangspunkt for genereringen af ny viden og erfaring.

Der lægges vægt på, at eleverne præsenteres for fagets discipliner som en helhed, således at de oplever en sammenhæng og vekselvirkning mellem det udøvende og det kundskabsmæssige. Både i forbindelse med musikudøvelse og musikkundskab skal det sungne og spillede og det hørte gøres til genstand for samtale, analyse og refleksion. I denne kombineret praktiske og teoretiske læreproces kvalificeres musikoplevelsen gennem beskæftigelsen med fagets terminologi og metoder.

Musikundervisningen beskæftiger sig med følgende niveauer i læreprocessen: perception (lytning, oplevelse), reproduktion (udførelse af eksisterende kompositioner), imitation (eftergørelse), produktion (komposition, kreativitet, innovation, improvisation), interpretation (fortolkning) og

refleksion (perspektivering), som udgør en taksonomisk læringsproces, hvori både induktive og deduktive principper indgår.

Det er en meget vigtig forudsætning, at der foregår en stadig vekselvirkning mellem fagets sider. Musiklære, musikalske parametre og hørelære må aldrig stå uoplevet (ligesom udøvelse aldrig må stå ureflekteret). Der skal foregå en konstant tilnærmelse mellem de to sider af faget, der får eleven til at arbejde med større udbytte gennem erkendelsen af de to sider. Det er dog også nødvendigt at fastholde at der er tale om to sider. Der er tale om en balance mellem de to ben.

Fagets genstandsområder bør introduceres meget tidligt i forløbet således at den fornødne progression kan indarbejdes. Progressionen må tilgodese både fagets mål og elevsammensætningen, i særdeleshed i begyndelsen af forløbet. Erfaringsvist er det vanskeligt at samle elever op undervejs i forløbet, hvis de ikke er kommet med fra starten og det gælder begge sider af faget.

En stor hjælp for især usikre elever er det at gøre både det sungne/spillede og det hørte til genstand for samtale og refleksion. Herved verbaliseres både erfaringer og barrierer. Den manglende terminologi i begyndelsen af forløbet må ikke være en forhindring for denne samtale. Løbende bør der arbejdes på at kvalificere samtalen ved inddragelse af fagterminologi med henblik på, at eleven oplever en øget faglig indsigt.

Centralt for faget er desuden oplevelsen. Især i forbindelse med musikgennemgang og analyse, men også i udøvelsen, bør musikken altid fremstå som et oplevet udtryk. Arbejdet med fagets genstandsområder skal kvalificere oplevelsen og samtidig øge fordybelsen i og forståelsen af musikken, spillet eller hørt. En analyse må aldrig stå i vejen for musikkens egen gestalt, men tværtimod medvirke til en højnelse af oplevelsen. Tilsvarende må en indstudering af en sats aldrig blive ren mekanik, men tværtimod sigte mod en tilegnelse af musikstykket.

4.2. Arbejdsformer

Undervisningen introducerer systematisk grundviden i fagets discipliner, praktiske såvel som teoretiske. I musikkundskab gennemføres et kortere oversigtsforløb inden for klassisk- og rytmisk musik. Undervisningen tilrettelægges herefter som mindst to musikkundskabsemner og et musikmedieprojekt med et praktisk og teoretisk indhold. Emnerne skal være stilmæssigt afgørende forskellige og det ene skal beskæftige sig med klassisk musik. I forbindelse med musikmedieprojektet udarbejdes en skriftlig dokumentation for processen og de opnåede faglige resultater. Dette udgør lærerens grundlag for udarbejdelse af det endelige prøvemateriale for musik-mediedelen.

Undervisningen tilrettelægges, så der tages hensyn til forskellige elevtyper, deres læringsstile og behov. Både elever med undervisningssproget som førstesprog og som andetsprog skal tilgodeses.

Undervisningen fordeler sig ligeligt mellem musikkundskab og musikudøvelse. Gennem lettere øvelser arbejder eleverne i hele forløbet med at udtrykke sig skriftligt om musik og musikalske forløb. Dette skal understøtte elevernes begrebsdannelse i musikfaget.

Som led i undervisningen arbejdes der i musikudøvelse frem mod en koncertbegivenhed. I forbindelse med denne begivenhed, større eller mindre, undervises der i opstilling og betjening af lydudstyr samt klargøring af de relevante instrumenter. Den efterfølgende refleksion danner grundlag for fortsat musikalsk udvikling.

Musikundervisningen skal etablere kontakt til det øvrige musikliv.

Undervisningen kan tilrettelægges i tre store forløb. Et introducerende forløb, mindst to musikkundskabs emner og et musikprojekt. Holdet bør i den grad det er muligt inddrages i planlægningen af forløbet og i udvælgelsen af emner.

Undervisningen introducerer systematisk grundviden

Indholdet i det introducerende forløb bliver blandt andet, at eleverne systematisk skal have indlært de forskellige musikalske parametre. Typisk ville man give skriftlige opgaver i musiklære, som træner skalaer, akkordopbygning, tonearter, rytme osv., enten som del af en skriftlig workshop i klassen eller/og som opgaver eleven arbejder med hjemme. Der findes gode hørelære-programmer som f. eks ”Earmaster”, hvor eleverne øver sig i hørelære ved computeren. Programmet leverer øvelser, korrigerer eleven og giver en naturlig progression. På musikfagets hjemmeside - <http://www.emu.dk/gym/fag/mu/inspiration.html> - er der links til interaktive-musikteoretiske øvelser som også er gode til selvstudium. Man kan dele klassen i to og lade grupperne rotere imellem selvstudium ved computeren og lærerstyret undervisning.

Denne del af undervisningen er en forudsætning for, at eleverne kan lave en ”kvalificeret” analyse af et stykke musik og bestemme dets egenart. Det er også en forudsætning, hvis eleverne skal kunne demonstrere kendskab til ”musikalsk notation”.

Musikkundskabsemnerne

I princippet kan alle emner inden for kernestofområdet være gyldige, men det er lærerens opgave at vurdere deres egnethed til netop B-niveauet, og at være opmærksom på, om der eksisterer velegnet tekstmateriale om emnet. Uanset om undervisningen tilrettelægges som gruppearbejde med fremlæggelse eller som egentlig klasseundervisning, så er alle elever forpligtede på den musik og de værker der gennemgås eller fremlægges af grupperne.

Det er læreplanens intention, at analyserne af musikværker her skal være fyldige, og de skal være såvel værkinterne som værkeksterne. I den samlede gennemgang af musikværker skal alle musikkens parametre så vidt muligt inddrages. Eleverne skal bringes op på et niveau, hvor de ved brug af de musikalske parametre kan beskrive det enkelte musikstykkets egenart og belyse den musikkultur, musikken udspringer af.

I læreplanen er der ikke explicit stillet krav om at et af musikemnerne skal omhandle grønlandsk musik, men man bør være opmærksom på de mange muligheder for inddragelse af og perspektivering til grønlandsk musik inden for emner, der omhandler populærmusik. Man kan indenfor fx rockanalyse inddrage nyere grønlandsk rockmusik, hvor mange nutidige stilarter er repræsenteret. I rockanalyse kan inddrages parametre som form, harmonik, melodik, dynamik, hook, breaks, gimmick, sound, groove m.m.

Vælger man f. eks et periode-emne som barokken, skal eleverne kunne orientere sig i et orkesterpartitur til fx en af Bachs orkestersuiter. De skal kunne beskrive melodi, orkesterarrangement, læse udvalgte akkorder i g-og f-nøgle og beskrive det tonale forløb i store træk og gøre rede for formen. Samtidig skal de redegøre for Bachs placering i samtiden, for barok-orkestret, for dansesatser m.v.

Musikmedie-projekt

Eleverne skal fremstille et produkt, hvori it indgår. Dette produkt, som er projektets praktiske del, kan fx være en studieindspilning, en lydproduktion, en musikvideo, filmmusik, en radioudsendelse, et TV-program, en lydmontage, en interaktiv musikhjemme-side, en computerkomposition. Denne produktion skal ikke stå alene, men belyses af en teoridel. Hvis studieindspilningen eller lydproduktionen er det praktiske, så er teoridelen et forløb om indspilning og lydredigering (sound, panorering, mixning, effekter m.m.). Hvis komponering af filmmusik er det praktiske, så skal teoridelen handle om filmmusikteori.

Holdet bør vælge en fælles ramme eller projektemne, hvormed der arbejdes teoretisk og praktisk. Efter en introduktion for hele klassen, hvor rammen defineres, kan eleverne lave projekt-arbejde i grupper. Lokaleforhold, teknisk udstyr, computere m.v. er selvfølgelig bestemmende for, hvor mange grupper, der kan arbejde samtidig.

Skriftlig dokumentation

Det understreges, at et projekt altid medfølges af en skriftlig dokumentation, som er forudsætningen for at eleven kan gå til eksamen. Dokumentationen skal indeholde en beskrivelse af processen, væsentlige faglige pointer samt, hvad der er indgået af materiale i arbejdet. Denne dokumentation indgår som grundlag for eksaminationen og indgår som diskussionsemne til eksamen. Ikke at eleven skal fremlægge projektet til eksamen, men ud fra den skriftlige dokumentation stiller eksaminator et prøvespørgsmål ind i stoffet, som giver eleven anledning til at inddrage projektarbejdets faglige resultater.

Medier og musikteknologi

Medier og musikteknologi er en selvfølgelig del af et nutidigt musikfag og mediernes rolle i musikformidlingen er et indlysende emne for arbejde på B-niveau.

Anvendelsen af musikken i elektroniske medier kan ske i form af emner, hvor de elektroniske medier er selve temaet – fx musikvideo, filmmusik, pladebranchen..., men det kan også ske ved at arbejde med ny musikteknologi som fx elektroniske musikinstrumenter, computermusik, elektrofoni. Der vil være mange muligheder for at inddrage de elektroniske medier som delaspekt i andre emner – i forbindelse med opera fx ved operafilmatiseringer og deres betydning eller i forbindelse med rockmusikkens udnyttelse af musikteknologi – producerens rolle fx – og nogle emner vil kunne inddrage formidlingen af musik igennem radio, TV m.v.

Litteratur med relation til den udvalgte musik

Faglitteraturen er en indlysende faktor i undervisningen. Men hvad der måske er mindre kendt er, at man kan have utrolig stor glæde af at lade skønlitterære kilder indgå i undervisningen.

Tekstlæsning kan have funktion som hjælpemiddel til indlæring af nyt stof, men bør i høj grad også fungere som repetition af allerede gennemgået stof. Det vil i reglen være mest hensigtsmæssigt at få eleverne til selv at gøre de fornødne iagttagelser i det foreliggende stof for så at repetere og supplere gennem læsning af kyndige folks originale og indsigtfulde gennemgang af det samme stof. Man bør som musiklærer bestræbe sig for ikke kun at præsentere eleverne for tekster fra lærebøger om musik, skrevet til gymnasiet, men også opfatte tekstlæsningen som en dannelsesproces, hvor eleverne gøres bekendt med eksistensen af almen fag- og skønlitteratur om musik.

Musikudøvelse (sang og spil)

Her gælder det om at arbejde med musikalsk udtryksfærdighed. Det er ikke virtuoseri, der lægges vægt på – snarere den enkeltes evne til at indgå i det musikalske fællesskab og gøre sig gældende til fællesskabets bedste. Det gælder om at finde frem til sit eget musikalske udtryk, finde et repertoire,

som egner sig herfor og så arbejde med disse ingredienser. Det sker alene, og det sker sammen med andre – og undertiden over for et publikum. Der er ingen tvivl om, at det er kolossalt nyttigt at have optrådt over for andre, at stå på en scene og disciplinere sit udtryk med ansvar over for en gruppe. Det kan give meget nyttige sociale kompetencer.

Mange elever vil gerne lægge sig meget tæt op ad den foretrukne kunstner og arbejder måske derfor på at efterligne vedkommende. Det er givende at hjælpe en sådan elev til at forstå, hvilke virkemidler, der skal til for at opnå det attråede resultat. Men ellers vil læreren have en vigtig opgave i at få eleverne til at synge musik, som de ikke i forvejen kender.

Det ser ud til at være blevet mere almindeligt at foretrække det kendte frem for det nye og ukendte. “Den sang vil vi ikke synge, vi kender den ikke!” er et ræsonnement, som ofte høres. Og hertil må musiklæreren netop foreholde eleverne, at de også er kommet for at stifte bekendtskab med ting, som de ikke ville støde på ellers – at det netop er skolens opgave at udvide elevernes horisont.

I musikudøvelse veksles der imellem klassenumre og gruppesammenspil. Læreren har ofte snarere rolle af at være konsulent frem for at være instruktør. Eleverne skal arbejde selvstændigt frem imod en koncertsituation enten for klassen eller hele skolen. Der skal sættes tid af til planlægning. Hvem skal være sammen og hvad vil man spille? Hvem skaffer noder, cd'er. Mp3-filer? Der ligger et stærkt opdragende element i sammenspilsgruppen. Den fungerer kun optimalt hvis alle kommer og prøver at være konstruktive.

I god tid før eksamen skal eleven i samarbejde med læreren udarbejde en sangliste på ca. 10 sange og bestemme sig for om han/hun vil lave et instrumentalnummer og oplyse hvad han/hun vil spille/synge. Derefter er det en god ide at lave koncertsituationer, hvor de synger og spiller for hinanden. Dette kræver beslutning om valg af numre, og det kræver, at eleverne begynder at forberede sig. Indstudering af sange og solonummer ligger fortrinsvis udenfor timerne, men på denne måde kan læreren præge og vise, hvordan man bør forberede sig på en koncertsituation, som eksamen jo er. Man kan diskutere valg af musik, anviser øvning, komme med kritik og efterbearbejdning, men man kan også forberede den enkelte psykisk på koncertsituationen. Hvordan kontrollerer man sine nerver? Hvilke virkemidler inddrages?

Til eksamen skal eleven deltage i to sammenspilsnumre. En til to måneder før eksamen bør man danne eksamensgrupper, finde numre og begynde arbejdet. Alt efter holdets sammensætning kan det være svært at få etableret spilledygtige grupper. Typisk prøver man på at få eleverne til selv at finde sammen, men det bør på forhånd aftales, at læreren har vetoet så alle grupper kan være spilledygtige og alle elever er placeret så godt som muligt. Grupperne behøver ikke at blive færdige før eksamensperiodens start, men kan aftale øvning når de ved om de skal op i musik. Endelig har læreren ret til at møde grupperne 2-3 gange i eksamensperioden. Det er ofte en god ide at lave en generalprøve på alle solo- og sammenspilsnumre tæt på eksamen.

I solonumrene behøver akkompagnatøren ikke at komme fra klassen. I sammenspilsgrupperne må kun deltagende elever fra holdet.

Under særlige omstændigheder kan eksaminander medvirke og i mere end to sammenspilsnumre. De særlige omstændigheder retter sig imod, at sammenspilsgrupper p.g.a. sygdom, udmelding, overførsel til status som selvstuderende, eksamensudtræk, er kommet i vanskeligheder, og at elever fra holdet derfor er nødt til at hjælpe til i flere grupper.

4.3. Fagsprog

Undervisningen skal tilrettelægges således, at der arbejdes systematisk med videreudvikling af elevernes fagsprog og forståelse og anvendelse af fagets terminologi.

Læring kan opfattes som en progressiv og akkumulativ læringsproces, hvor det enkelte faglige begreb i undervisningen bygges ovenpå det foregående og danner en form for syntese med dette, hvorved der opstår en akkumuleret begrebsdannelse hos eleven. Dette betyder derfor at undervisningen skal tilrettelægges med både en gradvis taksonomisk progression i de enkelte forløb og temaer såvel som med en systematisk og logisk progression i udvikling af terminologi og fagsprog, ikke mindst af hensyn til svage elever, eller elever, der har undervisnings sproget, som et andetsprog.

Undervisningen skal tilrettelægges, så eleverne gradvist opnår en sikkerhed i forståelse og brug af før-faglige, studietekniske begreber.

Der skal i undervisningen arbejdes systematisk og progressivt med at opbygge elevernes fortrolighed med før-faglige begreber (*resume, argumentere, redegøre, analysere*).

Ofte forudsætter undervisere, at disse udtryk og deres definition er velkendte for eleverne, idet det er hyppigt forekommende ord, der har en form for "almen karakter". Dette er imidlertid langt fra tilfældet – heller ikke for elever, der undervises på deres modersmål – og manglende fortrolighed med disse begrebers indhold vil ofte være bremsende for de studerendes forståelse og læring. Det gælder i højere grad for elever fra familier uden studietraditioner og i endnu højere grad for elever, der undervises på et sprog, der ikke deres modersmål. Læreren skal derfor i sin undervisning være bevidst om, hvorvidt eleverne forstår betydningen af disse før-faglige begreber, før de benyttes i klassen, så underviserne ikke koncentrerer sig om at forklare avancerede men nødvendige faglige grundbegreber ved hjælp af – for eleverne ukendte - "simple" før-faglige begreber, med fare for at efterlade eleverne med en "halv forståelse" eller med mangler i deres faglige begrebsdannelse. Det skal her understreges, at avancerede og nødvendig faglige grundbegreber, sagtens kan forklares ved brug af mere enkle ord og formuleringer, uden at det derved går ud over den dybere forståelse af grundbegreberne.

I undervisningen arbejdes der registrerende, analyserende, fortolkende og reflekterende i forhold til den klingende musik og en grafisk gengivelse heraf. Herigennem udvikles elevernes anvendelse af fagterminologi således, at deres sprogbrug om musik kvalificeres yderligere. Dette både i forhold til musikudøvelse og musikkundskab.

4.4. Samspil med andre fag

Undervisningen skal tilrettelægges, så der i perioder arbejdes tværfagligt og drages paralleller til andre fags vidensområder.

Faget giver sammenhæng i elevernes selv- og omverdensforståelse og er, hvor det er muligt, med til at skabe forbindelse mellem skolens øvrige fag, idet musikfaget integrerer elementer fra det humanistiske, det naturvidenskabelige og det samfundsvidenskabelige hovedområde.

Musikfaget er omfattet af de generelle krav om samspil mellem fagene.

Da musikfaget integrerer elementer fra det humanistiske, det naturvidenskabelige og det samfundsvidenskabelige område med henblik på almindelig dannelse, identitetsudvikling og studiekompetence har

læreplanen dermed også tydeliggjort en intention om at ville samarbejde med en meget bred vifte af fag. Det har musikfaget haft tradition for.

Efterfølgende angives en række eksempler på flerfaglige ideer. De er blot angivet som overskrifter og enkelte stikord. Det er den enkelte musiklærers an-svar at sørge for at både kernestof og supplerende stof er repræsenteret, svarende til det niveau faget medvirker med.

- Ungdomsbevægelser og subkulturer (mellem fx musik, engelsk, samfundsfag, historie, grønlandsk, dansk og idræt).
- Afroamerikansk kultur (mellem fx musik, engelsk, samfundsfag, historie og idræt).
- Religiøs musik (mellem fx musik, religion, grønlandsk og filosofi).
- Musik i middelalder og renaissance (mellem fx musik, historie, religion, engelsk, dansk og idræt).
- Musik og medier (mellem fx musik, mediefag, samfundsfag, dansk, grønlandsk og psykologi).
- Cubansk musik (mellem fx musik, geografi, historie, idræt, samfundsfag, religion, spansk og engelsk).
- Lydbølger (mellem fx musik, fysik og matematik).
- Rusmidler (mellem fx musik, biologi og kemi).
- Kroppen og stemmen (mellem fx musik, idræt og drama).
- Det digitale og det analoge (mellem fx musik, matematik og fysik).
- Filmmusik (mellem musik, billedkunst og mediefag)
- Musik og censur, musik og politik (mellem fx musik, samfundsfag, religion og historie)
- Punk som musik, kultur og identitet (mellem fx musik, samfundsfag)
- Tid (mellem fx fysik, matematik, biologi, historie, geografi, idræt, religion, filosofi, drama, billedkunst, mediefag og sprogfagene)
- ”Lange linjer”- et stihistorisk forløb (mellem fx historie, dansk, billedkunst, drama og musik)
- Musik for scenen – opera, operette, musical, revy (sammen med drama, billedkunst, mediefag)
- Kroppen og stemmen (mellem fx idræt, biologi, fysik, drama)

5. Evaluering

5.1. Løbende evaluering

Evalueringen gennemføres på grundlag af fagets opstillede læringsmål for undervisningen i musikkundskab, og der gøres brug af mindre test undervejs. Det skal sikres, at eleven er orienteret om sit faglige standpunkt. Evaluering af musikfagets udøvende side indebærer en løbende vurdering og forbedring af den musikalske præstation. Denne evaluering inddrager samtidig fagets særlige kunstneriske og æstetiske dimension. I bedømmelsen af elevens standpunkt vægtes den praktiske og den teoretiske side af faget lige.

I musikudøvelse ligger der i sagens natur altid refleksion i handling, idet den musikalske frembringelse hele tiden er hørbar og derved hele tiden er underlagt korrektion, enten via læreren eller eleven selv. De fleste kan høre, når det lyder forkert, men de er ikke altid i stand til at bruge de faglige

og musikermæssige redskaber, der skal til for at gøre det bedre. I denne løbende evaluering bør læreren anviser vejen ad hvilken, evt. ved selv at vise den med stemme eller instrument (musikalsk mesterlære). Denne proces består ofte i en efterprøvning på stedet.

I forbindelse med eksempelvis musiklære og hørelære bør læreren hele tiden sikre sig, at det indlærte er forstået både med intellekt og øre. Hvis man eksempelvis ønsker, at holdet skal lære noder, er små opgaver en god idé. En måde at teste rigtigheden på er ved at udføre nodebilledet som melodi eller rytme sammen med eleverne. Her vil interaktive computerprogrammer også være en pædagogisk mulighed, idet de fleste programmer er sådan indrettet, at eleven med det samme får feedback dvs. evalueret sit forslag til løsning.

I musikkundskab, hvor også mange nye musikfaglige begreber bringes i anvendelse, kan det anbefales, at faglæreren laver små test, der sikrer, at det lærte er forstået med henblik på, at eleven kan udvikle sig videre i faget.

Da evaluering går begge veje, bør der også skabes rum for, at eleverne kan evaluere undervisningen med henblik på ændring af niveau, tempo, pædagogik osv.

5.2. Prøveform

Der afholdes en mundtlig prøve i musikkundskab og musikudøvelse:

a) Musikkundskab (-teori og -historie)

Der afholdes en prøve på grundlag af opgaver med ekstemporalt parallelstof inden for mindst to musikemner fra undervisningen. De musikemner, der indgår i opgaven, består af en indspilning af et eller flere stykker musik af sammenlagt højst 10 minutters varighed, en grafisk gengivelse af den klingende musik og evt. øvrigt materiale.

b) Musikudøvelse (sang og sammenspil)

Eksaminanden skal fremføre to opgaver i sammenspil og to opgaver i solosang. Til prøven i sammenspil afsættes ca. 10 minutter per eksaminand. Til prøven i solosang afsættes ca. 8 minutter pr. eksaminand.

Udgangspunktet for de to solosange udgøres af en af eleven udarbejdet liste, der repræsenterer et varieret udvalg af enstemmige sange fra ind- og udland. Listen skal godkendes af eksaminator senest ved sidste undervisningstime. Ved prøven vælges den ene sang af eksaminanden og den anden af censor. Sangene kan akkompagneres af læreren eller af en af eksaminanden medbragt akkompagnatør. Den selvvalgte solosang kan erstattes af en instrumental soloopgave.

I prøven i gruppesammenspil skal den enkelte eksaminand deltage i fremførelsen af to numre og i mindst et af disse demonstrere sine instrumentale færdigheder. Gruppen – på mindst to og højst otte deltagere - skal bestå af eksaminander fra holdet og være solistisk besat. Under særlige omstændigheder kan eksaminander, uden for bedømmelse, deltage i flere grupper.

Der gives 60 minutters forberedelsestid og eksaminationstiden, inkl to solosange, er 30 minutter pr. eksaminand.

Forberedelseslokalet skal være forsynet med afspilningsanlæg, en guitar og et tangentinstrument. Eksaminanden kan desuden medbringe instrument efter eget valg. Eksaminanden skal have

udleveret en optagelse og node eller andet grafisk materiale, samt evt. tekstbilag i tilknytning til værket.

I tiden mellem sidste undervisningstime i faget og prøven mødes læreren som en del af forberedelsen til prøven med eleverne 2-3 gange for at vedligeholde de musikalske færdigheder med henblik på gruppefremførelse og solosang.

Det er ikke sikkert at hele holdet udtrækkes til eksamen. Hvis dette er tilfældet, kan holdets øvrige elever assistere ved prøven - dog uden for bedømmelse. Eksaminator tilkendegiver ved prøvens start tydeligt overfor censor, hvilke elever, der skal bedømmes.

Prøvematerialet

Ved prøvematerialet forstås den indspillede musik, den grafiske gengivelse, tekst, filmklip, billede og de spørgsmål, eleven bliver præsenteret for.

Musikkundskab

Der er ikke i fagets læreplan indskrevet begrænsninger i forhold til de generelle bestemmelser for hjælpemidler. Eleven kan således medbringe noter og materialer fra timerne til både forberedelsen og eksaminationen. Det kræver så til gengæld at eksaminator og evt. censor til fulde får afdækket elevens faglige forståelse af det stillede spørgsmål og i denne sammenhæng kan det ukendte parallelstof give værdifulde oplysninger til den samlede vurdering af præstationen.

Eksaminanden prøves altså enten i et af musikemnerne eller i musikprojektet. Udgangspunktet for prøvematerialet i musikkundskab er stof, der er kendt fra undervisningen. Det ukendte materiale til perspektivering, der skal ledsage opgaven, kan være et kort tekstbilag eller en videosekvens af en varighed på maks. 5-6 minutter. Men det kan også være et kort musikstykke, der lægger op til en perspektivering af det kendte stof. Hvis perspektiveringsmaterialet er et musikstykke eller en videosekvens, skal det være så kort, at det sammen med det kendte stof højst har en varighed på 10 minutter. Det er ikke hensigten, at det perspektiverende materiale skal resultere i, at eksaminationen deles i separate ”delprøver”.

Eksamensspørgsmålene skal være rimeligt og jævnt fordelt ud fra det materiale, der udgør eksamensgrundlaget.

I musikprojektet er det ikke meningen at eksaminanden skal fremlægge selve projektet ved prøven (vise en powerpoint, spille en lydproduktion), men eksaminator skal derimod fremstille spørgsmål som kombinerer musikprojektet med det ukendte parallelstof og som giver eksaminanden anledning til at anvende sin erhvervede indsigt på nyt stof og fremlægge og diskutere faglige, relevante problemstillinger, som relaterer til musikprojektet.

Musikudøvelse

Da ensembleopgaven i sig selv kræver flere elevers medvirken, bør læreren tidligt i forløbet pointere, at valgene af ensemble-opgaver til eksamen vil kræve kompromisser. Den mundtlige prøve i musikudøvelse bør derfor forberedes i god tid, så eleverne sikres passende øvetid i timerne og evt. uden for skoletiden.

Da der gives én samlet karakter, må eleverne først få deres karakter, når de har været prøvet i både musikkundskab og begge praktiske opgaver. Det kan på grund af gruppestørrelserne undtagelsesvis være nødvendigt at enkelte elevers eksamination i hhv. musikkundskab og musikudøvelse fordeles på to dage. Dette bør dog så vidt muligt undgås.

I de tilfælde, hvor et undervisningshold har særligt mange eller særligt få af en bestemt stemme/instrument-type, kan det for at opnå tilstrækkelig fleksibilitet i forbindelse med dannelsen af grupper være nødvendigt at enkelte elever optræder i og bedømmes i to ensemblegrupper. Dette bør dog være en undtagelse. Dels er det ikke hensigten, at eleverne på denne måde skal have mulighed for at vise færdigheder på flere instrumenter, dels vil det forøge elevernes arbejdsbyrde i forbindelse med forberedelsen til eksamen. Læreren skal sikre, at eleverne er opmærksomme på den ekstra arbejdsbelastning, der er en konsekvens af at optræde i to grupper.

De selvstuderende

Selvstuderende prøves i musikkundskab ved lodtrækning mellem mindst to musikemner og et musikmedieprojekt. Disses indhold skal godkendes af eksaminator. Selvstuderende deltager ikke i gruppesammenspil, men bedømmes i musikudøvelse på to soloopgaver, hvoraf den ene udføres vokalt og udvælges af censor fra et bredt og varieret repertoire af énstemmige sange, sammensat af eksaminanden og godkendt af eksaminator.

Selvstuderende kan godt vælge at studere det samme emne/projekt som resten af klassen. Listen af énstemmige sange skal været varieret rent genremæssigt og kan typisk bestå i fx 15-20 sange. Skolen udmelder en tidsfrist over for den selvstuderende med henblik på godkendelse af det materiale, der udgør prøvegrundlaget.

I musikkundskab afvikles eksamen svarende til vilkår for de "almindelige" elever. Den selvstuderende skal have mulighed for at vælge imellem tre spørgsmål.

Hvis skolen beslutter, at en elev skal op under andre vilkår, kan man vælge følgende model for musik: Hvis hele holdet kommer op, deltager eleven på "særlige vilkår" på linje med de øvrige i klassen dvs indgår i gruppesammenspil og bedømmes på det. Hvis hele holdet ikke bliver udtrukket, går eleven på "særlige vilkår" til eksamen efter regler for sygeeksamen i musik, beskrevet i læreplanen.

Sygeeksamen

Ved prøve i sygeeksamensterminen eksamineres i musikkundskab samt to soloopgaver, hvoraf den ene udføres vokalt og udvælges af censor, idet gruppesammenspil bortfalder.

Af de to soloopgaver kan eksaminanden vælge at udføre den ene vokalt og den anden instrumentalt.

5.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til læringsmålene.

Musikkundskab (-teori og -historie)

Ved bedømmelsen lægges der vægt på:

- a) kendskab til musikalske parametre, musyklære og hørelære og evne til at bruge dette i en analyse af musik
- b) kendskab til musikkens historiske, samfundsmæssige, kulturelle, genre- og stilmæssige sammenhæng
- c) evne til at orientere sig i musikalsk notation
- d) evne til at redegøre for og diskutere relevante problemstillinger i forbindelse med musikemnet eller musik- medieprojektet

Musikudøvelse (sang og sammenspil)

Ved bedømmelsen lægges der vægt på:

- e) lydhørhed og musikalitet, dvs. fornemmelse for egen funktion i gruppen i balance med gruppens øvrige medlemmer
- f) vokale og/eller instrumentale færdigheder og musikalsk udtryk i solofremførelse og sammenspil

Eksaminanderne bedømmes individuelt, og der gives én samlet karakter for eksaminandens præstation i musikkundskab og musikudøvelse.

Musikkundskab og musikudøvelse vægtes ligeligt.

Bedømmelseskriterier

Nedenfor gives tre eksempler på en beskrivelse af karakteren A, C og E efter den nye karakterskala.

	Musik B-niveau	
Karakter		Vejledende beskrivelse
A	Gives for den fremragende den præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige	Elevens præstation viser et sikkert kendskab til musikalsk notation og musyklære i forhold til musikanalyse. Eleven viser desuden, at han selvstændigt kan redegøre for og diskutere relevante teoretiske og praktiske problemstillinger i forbindelse med musikprojektet. Få

	mangler.	mangler ændrer ikke på helhedsindtrykket. Eleven demonstrerer overbevisende lydhørhed og musikalitet i gruppen og/eller som solist i forhold til den musikalske fortolkning. Småfejl forstyrrer ikke opførelsen. Eleven er meget bevidst om det kunstneriske udtryk
C	Gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.	Eleven viser godt kendskab til musikalsk notation, musiklære og musikanalyse, men terminologien er ikke helt sikker. Eleven er god til at redegøre for og diskutere teoretiske og praktiske problemstillinger i forbindelse med musikprojektet, men flere mangler forekommer. Eleven viser lydhørhed og musikalitet som solist og/eller gruppe medlem i en musikalsk fremførelse. Den musikalske formåen står ikke helt mål med intentionen. Eleven er bevidst om sin egen musikalske rolle
E	Gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.	Eleven viser et usikkert kendskab til musikalsk notation, musiklære og musikanalyse og har vanskeligheder ved at anvende sin viden. Eleven kan med usikkerhed redegøre for musikprojektet. Eleven kan indgå i en musikalsk sammenhæng som solist og/eller gruppe medlem, men har ikke noget musikalsk overskud.

Alt afhængig af undervisningens indhold og vægtning kan følgende tjene som forslag til et musikalsk analyseindhold:

Generelt indtryk af helheden med henblik på

- Forholdet tekst/musik (ved vokalmusik)
- Stiltræk
- Stemning/udtryk/dynamiske udsving/
- Instrumentation, vokal
- Tempo, varighed
- Taktart
- Toneart, dur/mol
- Harmonik
- Melodik

- Form

Hvis der er tale om fx rockmusik, så kan følgende også være en indfaldsvinkel til en samtale

- Hook
- Gimmick
- Sound
- Groove, break

Undervisningsbeskrivelse

Mod afslutningen af et holds undervisningsforløb sammenskrives undervisningsbeskrivelsen som en revideret og realiseret udgave af studieplanen. Undervisningsbeskrivelsen lægger sig formulerings- og indholdsmæssigt tæt op ad læreplanens kernestof og faglige mål. Derfor må beskrivelsen indeholde oplysning om musikemne/forløb, hvilke musikstykker klassen har arbejdet med, hvilke lærebøger, der har været anvendt samt hvilke kontakter man har haft med det øvrige musikliv undervejs. I musikudøvelse angives hvilke én- og flerstemmige sange samt instrumentalsatser man har arbejdet med i timerne.

Undervisningseksempler – de såkaldte ”paradigmatiske eksempler” – til dette niveau kan findes på musikfagets hjemmeside på www.emu.dk

BILAG TIL UNDERVISNINGSVEJLEDNING B-NIVEAU:

Eksempler på projektforsøg:

Projektforsøg om musikindspilning, lydredigering og lydproduktion

Projektets teoretiske side kan udgøres af en beskæftigelse med musikindspilning, lydredigering indspilningsæstetik fra forskellige perioder med anvendelse af de fagtermer, der knytter sig til emnet. Inden for populærmusikken kan det være soundanalyse af numre produceret af f.eks. Stax Studierne, Phil Spector, George Martin, Eberhart Weber, Quincy Jones, L. Stu Young (Prince) eller i grønlandske musikstudier. Denne teoridel skal dels give eleverne en række tekniske og musikalske fagudtryk, der anvendes ved musikoptagelser, dels give dem hørbare eksempler på forskellige produceres indspilningsæstetik. De tidlige grønlandske rock- og popindspilninger udgør et glimrende studieobjekt med mulighed for inddragelse af nulevende og lokale aktører. Et andet kunne være The Beatles tidlige og sene indspilninger.

Projektets praktiske del udgøres af en lydproduktion. Eleverne skal i fællesskab kunne gennemføre et helt forløb fra første fase (udvælgelse af nummer) til afslutning på arrangement, opstilling, indspilning, optagelse, redigering etc. Erfaringsmæssigt er eleverne meget motiverede for at lave lydproduktioner. De bruger meget tid på det, og de søger det bedste mulige resultat, hvilket betyder at der hele tiden skal tages æstetiske beslutninger i forhold til det ønskede resultat. Selve indspilningsfasen trækker på alle fagets kvaliteter som øvning, bearbejdning, kritik, forbedring, øvning igen og så videre. De skal kunne reflektere over det de laver og til eksamen føre en kvalificeret samtale om deres musik-projekt, som sætter det i relation til teoridelen.

I forbindelse med forberedelsestiden får eleven desuden udleveret en indspilning, som han/hun skal analysere med henblik på indspilningsæstetik osv. Indspilningen må ikke være gennemgået i timerne, men skal udgøre det ukendte parallelstof.

Filmmusik.

Emnets teoretiske del udgøres af en beskæftigelse med filmmusikalske virkemidler illustreret med eksempler og begrebsliggørelse via fagterminologi.

I den praktiske del vælger elever eller lærer en filmsekvens på op til tre minutter. Den oprindelige lyd fjernes og opgaven er at lægge ny lyd (musik, dialog, effekter m.m.) på. Eleverne skal tage stilling til, hvilken funktion musikken skal have i forhold til billedet, og derefter komponerer de musikken og indspiller den (eller bruger eksisterende lydfiler). Ved eksamensbordet redegør de for intentioner og valg og sammenligner med andre kendte eksempler. Det ukendte parallelstof udgøres af en mindre filmmusiksekvens, som eleven analyserer i forberedelsestiden og fremlægger ved eksamensbordet.

Det kunne også være musik til andre visuelle produkter: Dokumentarfilm, jingler, reklamer, trailere til udsendelser, hvor man prøver at ramme en bestemt stil, periode, stemning, der knytter sig til en given målgruppe.

Hvis man eksempelvis skulle lave en tv-avis jingle, så kunne man analysere 2-3 af de eksisterende jingler: Hvad kendetegner dem? Hvilke instrumenter bruges? Hvordan er de bygget op, hvor lange er de? Hvilken sound, tempo osv. .. Og dernæst, lave sin egen.

Det samme kunne gøre sig gældende med en trailer, man kan fjerne lyden fra en trailer (fx fra en tv-serie) og så beslutte hvilken slags serie denne indledning skal signalere. Historisk drama, gyser, folkekomedie osv. Igen kunne man analysere eksisterende trailere til serier.

